

მოსწავლეთა მიერ სასკოლო ფორმის ჩაცმისგან თავის არიდების მიზეზების
კვლევა და პოზიტიური ცვლილებების სტრატეგიები

მარი გელაშვილი

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ბიზნესის, ტექნოლოგიისა და განათლების ფაკულტეტის
განათლების ადმინისტრირების მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების
მოთხოვნების შესაბამისად*

პროგრამა: განათლების ადმინისტრირება

სამეცნიერო ხელმძღვანელი - მაია ბიწაძე, ასოცირებული პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2026

განაცხადი

როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

მარი გელაშვილი

16.05.2026

აბსტრაქტი

წინამდებარე პრაქტიკის კვლევის მიზანია კერძო საგანმანათლებლო დაწესებულებაში საბაზო და საშუალო საფეხურის მოსწავლეთა მიერ სასკოლო ფორმის ტარების სავალდებულო წესის უგულებელყოფის მიზეზების შესწავლა და აღნიშნული პრობლემის გადასაჭრელად მოსწავლეთა ჩართულობაზე დაფუძნებული, დემოკრატიული სტრატეგიების შემუშავება.

კვლევა განხორციელდა შერეული დიზაინით. პრობლემის კომპლექსური დიაგნოსტიკის მიზნით ჩატარდა როგორც რაოდენობრივი, ისე თვისებრივი კვლევები - გამოყენებულ იქნა ელექტრონული კითხვარები, ფოკუს-ჯგუფები და ნახევრად სტრუქტურირებული ინტერვიუები. მონაცემთა შეგროვების პროცესში ჩაერთნენ მოსწავლეები, მათი მშობლები, კლასის დამრიგებლები და სკოლის ადმინისტრაციის წარმომადგენლები.

დიაგნოსტიკური კვლევის შედეგად გამოვლინდა, რომ მოსწავლეთა მხრიდან ფორმის უგულებელყოფას ძირითადად განაპირობებს ესთეტიკური მიუღებლობა, ტემპერატურული დისკომფორტი, ქსოვილის დაბალი ხარისხი და ინდივიდუალიზმის შეზღუდვის მძაფრი განცდა. ამასთანავე, დადგინდა, რომ ადმინისტრაციის მიერ პრაქტიკაში გამოყენებული იძულებითი კონტროლის მექანიზმები (განსაკუთრებით უფროსკლასელებში) არაეფექტურია.

იდენტიფიცირებული გამოწვევების საპასუხოდ შემუშავდა ინტერვენციის გეგმა, რომელიც მოიცავდა მოსწავლეთა თანამონაწილეობით დიზაინის შექმნას, ჩაცმულობის პოლიტიკის მოქნილობას, იდენტობაზე დაფუძნებულ კამპანიასა და შინაგანაწესის თანაშექმნას. კვლევის ფარგლებში უშუალოდ პრაქტიკაში ნაწილობრივ განხორციელდა

პირველი ინტერვენცია - მოსწავლეებს მიეცათ შესაძლებლობა, სკოლის მიერ შეთავაზებულ რამდენიმე ფერს შორის არჩევანი გაეკეთებინათ.

განხორციელებული ინტერვენციის შეფასებამ ცხადყო, რომ ფერების გამრავალფეროვნება და მოსწავლეთათვის არჩევანის მიცემა მხოლოდ მოკლევადიან პერსპექტივაში ზრდის ფორმისადმი მიმდებლობას. სტაბილური, გრძელვადიანი შედეგის მისაღწევად კრიტიკულად მნიშვნელოვანია ფორმის ქსოვილისა და ლოჯისტიკის გაუმჯობესება, დიზაინში თანამედროვე, თავისუფალი სტილის (მაგალითად, ჰუდების) დაშვება და მოსწავლეთა აქტიური ჩართვა სკოლის წესების შემუშავების პროცესში.

კვლევის შედეგები ადასტურებს, რომ სკოლაში წესრიგისა და პოზიტიური კლიმატის უზრუნველყოფა მიიღწევა არა ვერტიკალური აკრძალვებით, არამედ მოზარდებისთვის ავტონომიის მინიჭებითა და მათი ფსიქო-სოციალური საჭიროებების გათვალისწინებით. აღნიშნული ნაშრომი სკოლის მენეჯმენტს სთავაზობს მეცნიერულად დასაბუთებულ რეკომენდაციებს სასკოლო ფორმის პოლიტიკის ეფექტიანი და დემოკრატიული ტრანსფორმაციისთვის.

სამიუბო სიტყვები: სასკოლო ფორმა, პრაქტიკის კვლევა, თვითგამორკვევის თეორია, მოსწავლეთა ჩართულობა.

Abstract

The purpose of this action research is to investigate the reasons behind student non-compliance with mandatory school uniform policies at the basic and secondary levels within a private educational institution, and to develop participatory, democratic strategies to address this issue.

The study employed a mixed-methods design. To comprehensively diagnose the problem, both quantitative and qualitative methods were utilized, including online questionnaires, focus groups, and semi-structured interviews. Students, parents, homeroom teachers, and representatives of the school administration participated in the data collection process.

The diagnostic phase revealed that uniform non-compliance is primarily driven by aesthetic dissatisfaction, thermal discomfort, low fabric quality, and a strong sense of restricted individuality. Furthermore, it was established that the coercive, authoritarian control mechanisms currently employed by the administration (particularly among upper-secondary students) are ineffective, provoke resistance, and disrupt the instructional process.

In response to these identified challenges, a four-stage intervention plan was developed, encompassing participatory uniform design, dress code flexibility, an identity-based campaign, and the co-creation of school regulations. Within the scope of this study, the first intervention was partially implemented: students were given the opportunity to choose among several color options proposed by the school. The evaluation of this intervention demonstrated that diversifying color options and granting students choice increases uniform acceptance only in the short term. To achieve sustainable, long-term outcomes, it is critical to improve fabric quality and logistics, permit modern, casual styles (such as hoodies) in the design, and actively involve students in the rule-making process.

The findings confirm that ensuring order and a positive school climate is achieved not through top-down prohibitions, but by granting adolescents autonomy and addressing their psycho-social needs. This study provides school management with evidence-based recommendations for the

effective and democratic transformation of school uniform policies.

Keywords: school uniform, action research, Self-Determination Theory, student engagement.